

Egon Schiele, **Mutter und Kind**, 1910, potlood, aquarel, gouache en ondoorzichtig wit, 55,7 x 36,7 cm.

en misvormt de figuren. Soms gaat Schiele zelfs bovenop een ladder staan om die gezichtspunten te verkrijgen. Kleuren voegt hij pas later toe, zonder het model. De kleuren die hij gebruikt, zijn niet realistisch, maar benadrukken het gevoel van vervreemding. Hij brengt ze aan in brede en ruwe penseelstreken.

De houdingen van de mannen en vrouwen zijn door Schiele in scène gezet. Ze zijn niet ontspannen, maar doen vaak erg geforceerd aan door hun gebaren, de expressie en de hoekige contouren. Hij geeft de mannen en vrouwen weer zonder zich iets aan te trekken van de taboes van de preutse maatschappij waarin hij werkt. Je kunt je wel voorstellen dat de agressieve naaktheid van de modellen, die soms expliciete seksuele handelingen uitvoeren, heel wat bourgeoisie voor de borst stoot.

BERUCHT EN BEROEMD

Maar hoe aanstootgevend critici zijn werk ook vinden, toch erkennen ze allemaal Schieles virtuositeit. In 1913 is hij als jonge twintiger al een gevestigde waarde. Hij exposeert met regelmaat, in Wenen, maar ook in Boedapest en München. Privéverzamelaars zorgen ervoor dat hij goed kan rondkomen. Waar hij als jonge student nog kragen van papier moest knutselen voor zichzelf, kan hij zich nu wat meer veroorloven.

SPAANSE GRIEP

Schieles vriendin Wally is vier jaar lang het favoriete model voor de meerderheid van zijn (erotische) tekeningen. Na vier jaar laat Schiele Wally plotseling in de steek voor het buurmeisje Edith. Hij trouwt met haar in 1915. De Eerste Wereldoorlog is ondertussen begonnen en de kunstenaar wordt opgeroepen om zijn legerdienst te vervullen. Hij moet niet aan de slag als soldaat, maar krijgt wel administratieve taken. Schiele schildert en tekent in deze periode nog nauwelijks. Aan het einde van de oorlog, in 1918, overlijdt Edith plotseling aan de Spaanse Griep. Wat haar dood extra tragisch maakt, is dat ze op dat moment zes maanden zwanger is. Schiele sterft drie dagen later aan dezelfde ziekte. ☹

ZELFPORTRETTE

Er bleven ruim honderd zelfportretten bewaard. Schiele laat zich op die portretten niet van zijn meest flatterende kant zien. Hij tekent zichzelf vaak in verwrongen houdingen en met geforceerde gebaren. Schiele ziet er mager uit, met een ontplofte haardos en een opvallende mimiek. De achtergronden spelen geen rol in zijn portretten; ze zijn monochroom en geven het lichaam geen houvast. Als we zijn getekende portretten vergelijken met de vele portretfoto's die de kunstenaar van zichzelf nam, kunnen we met zekerheid stellen dat zijn zelfportretten geen letterlijke weergave zijn van zijn uiterlijk.

NAAKTEN

Een ander terugkerend thema in Schieles oeuvre, is het naakt. Ook daar kiest de kunstenaar ongebruikelijke gezichtspunten en laat hij de achtergrond achterwege. Het perspectief vertekent

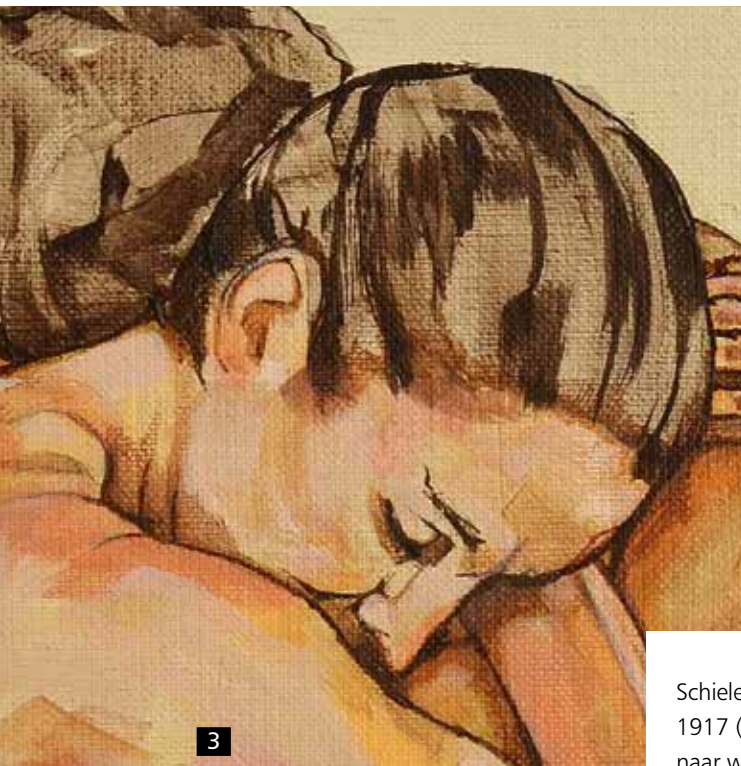
Schilderen als Schiele

Ondanks zijn korte leven heeft Egon Schiele een enorme impact gehad op de kunstwereld.

Nog steeds wordt zijn werk door hedendaagse kunstenaars zorgvuldig bestudeerd en nagevolgd.

Als je een schilderij à la Schiele wilt maken, hoe pak je dat aan?

TEKST EN BEELD: REMCO (REMIGIUS) HAZENBROEK, WWW.REMIGIUS.EU

3

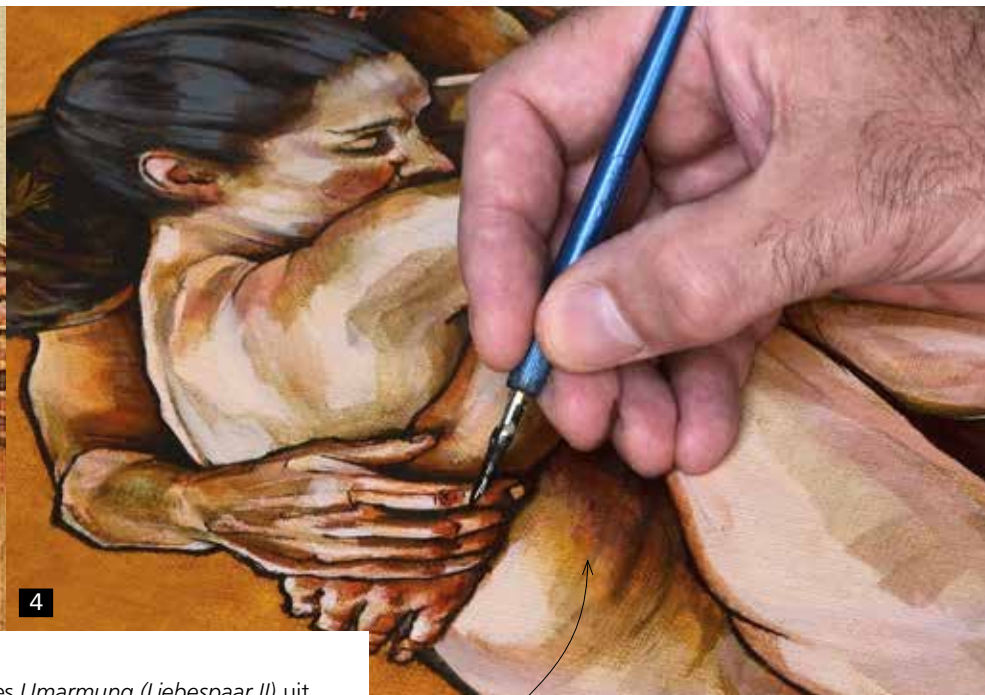
Nee, geen portret moest het worden. Gezien het themanummer zocht Atelier een naakt of iets met een erotisch karakter. Aangezien ik geen naaktmodel tot mijn beschikking heb, ben ik gaan speuren op internet. Vele fotobureau's bieden voor een paar euro hoogwaardig fotomateriaal aan, dus voor het geld hoef je geen auteursrecht te schenden.

Onderzoek

Met de nodige foto's als basismateriaal ben ik de kenmerkende stijlelementen van Schiele gaan onderzoeken. Dat zijn er nogal wat; Schiele was een zeer productieve en onderzoekende geest. Meest opvallend vind ik z'n overdreven hoekige vormen en de nadrukkelijke contourlijnen. Ook de verwrongen poses die hij z'n modellen laat aannemen zijn opvallend. Als vingeroefening heb ik met inkt en aquarelpotlood veel werk op papier gemaakt (zie afb. 2) waarvan ook op mijn website het een en ander is te zien.

Onderwerp

Na het maken van die tekeningen stapte ik over op acryl voor het hier afgebeelde schilderij. Het komt voort uit het idee van een erotische liefdevolle verstrengeling. Voorbeeld was

4

Schieles *Umarmung (Liebespaar II)* uit 1917 (zie pagina 15). De foto waar ik naar werkte, heb ik in zwart-wit uitgedraaid op 40 x 30 cm met een A3-printer en vervolgens getekend met behulp van een lichtbak. Daarmee had ik een lijntekening die ik daarna ben gaan intensiveren en overdrijven. Het resultaat (zie afb. 1) heb ik met behulp van grafietpapier overgezet op een linnen doek, dat ik vervolgens een wassing heb gegeven van omber naturel gemengd met minstens acht delen acrylmedium (zie afb. 3).

Materiaal

Van Winsor & Newton gebruikte ik Artists' Acrylic in een warm kleurenschema: gebrande omber, gebrande sienna, gele oker, napels geel, titaan buff en cadmium rood donker. Om deze kleuren te dempen gebruikte ik ceruleum blauw, dat in de beste kwaliteit misschien wat kostbaar is, maar ook prachtig subtiel in z'n effect. Om al deze kleuren transparant te maken, gebruik ik behoorlijke hoeveelheden acrylmedium. Het gebruik van titaanwit heb ik geprobeerd te beperken, om de kleuren zo transparant mogelijk te houden. Maar voor de hoogste lichten ontkom je daar toch niet helemaal aan.

Na het opzetten van een aantal lagen van transparante kleuren, heb ik de contourlijnen verstevigd met vloeibare acrylinkt (gebrande omber) en een

tekenpen. Hier en daar heb ik het schilderdoek eerst vochtig gemaakt zodat de acrylinkt enigszins uitvloeit. Te veel vocht maakt dat de inkt volledig wegvloeit. Als dat gebeurt, moet je het vocht eerst van je schilderdoek deppen met een keukenpapiertje. Voor de gloeiende achtergrond heb ik een aantal lagen gele oker met veel medium en een tikkeltje gebrande sienna gebruikt.

Intensiveren

In een aantal stadia heb ik vervolgens de vormen verstevigd door de kleuren te verdiepen en de contourlijnen nog net even buiten de lijntjes op te rekken. Zo'n stevige hand bijvoorbeeld is in drie of vier fasen telkens ietsje overdreven. Met de tekenpen kun je zulke dunne lijntjes tekenen dat je daarmee ook scherpere delen als knokkels en ellebogen kunt accentueren. De witte omlijsting is ontleend aan een aantal tekeningen Van Schiele op bruin papier van rond 1910 (zie pagina 16). Tot slot heb ik het doek gesigneerd met een zegel zoals dat hij vaak gebruikte (zie afb. 5). ●

MEER VAN MIJN WERK IN DE STIJL VAN SCHIELE VIND JE OP WWW.REMIGIUS.EU.

EEN WINSOR & NEWTON ARTIST'S ACRYLIC-SET WINNEN? BLADER DOOR NAAR PAGINA 89!

GEBRUIKTE KLEUREN:
Winsor & Newton
Artists' Acrylic: Omber
Gebrand, Gebrande
Sienna, Gele Oker,
Napels Geel, Titaanbuff,
Cadmiumrood Donker
en Ceruleum Blauw.

5

Remigius, *Omhelzing*,
2014, 40 x 30 cm
(foto: Gustavson).

